

IISALMEN KAUPUNGIN NUORISOTAKUUSUUNNITELMA 2016 - 2017

Teksti:
Iisalmen kaupungin monialainen työryhmä
Kuva:
Twist 2015 kesätyönuoret

IISALMEN KAUPUNGIN NUORISOTAKUUSUUNNITELMA 2016 - 2017

SISÄLTÖ

Esipuhe	3
1.Nuorisotakuun sisältö ja tavoite	4
• Nuorisotakuu auttaa eteenpäin	4
Nuorisotakuu kohti yhteisötakuuta	5
Onnistumisia ja haasteita Iisalmen nuorisotakuussa vuosina 2014-2015	5
2 Iisalmen kaupungin rooli nuorisotakuussa	6
3. Ennakointitietoa alueen yrityselämän kehityksestä ja ammattibarometrit	7
4. Tietoja nykytilanteesta Iisalmessa	7
• Iisalmen asukastilasto ja ikärakenne	8
• Nuoriso- ja liikuntapalvelut	9
• Matalan kynnyksen palvelupaikka Ylä-Savon Ohjaamo	9
• Perusopetus	10
• Toisen asteen koulutus ja ammattikorkeakoulutus	11
• Pohjois-Savon TE-toimisto /Iisalmi	14
• Nuorisososiaalityö ja sosiaalitoimen tilastotietoja vuodelta 2014	15
• Terveyspalvelut	16
• Ylä-Savon TOIMI-säätiö	17
• Iisalmen Nuorison Tuki ry INTRY	18
• Iisalmen seurakunnan nuoriso- ja diakoniatyö	20
5. Iisalmen kaupungin nuorisotakuun yhteiset tavoitteet	21
6. Asetettujen tavoitteiden seuranta ja raportointi.....	22
• Nuorisotakuun yhteiset tavoitteet ja toimenpiteet aikatauluineen	23
7. Liitteet	28
• Linkit	28
• Liite 1 Iisalmen monialaisen työryhmän kokoonpano	29

Esipuhe

Nuorisotakuu tuli voimaan vuoden 2013 alusta ja odotukset varsinkin nuorten työllistymisen osalta olivat korkealla. Nuorisotakuun tavoitteena oli tarjota jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle työ- tai opiskelupaikka viimeistään kolmen kauden kuluttua työttömyyden alkamisesta. Nuorisotyöttömyys on ollut vuonna 2015 lähes koko maassa kasvussa. Nuorten työllistymistä ja esimerkiksi oppisopimusten syntyä ovat osaltaan vaikeuttaneet supistuneet palkkatukimäärärahat.

Lisalmen kaupungin kokonaisvastuu työllisyyden hoidosta kasvaa merkittävästi seudullisesti ja myös kaupungin osalta vuoden 2016 alusta lukien. Kaupungin vastuulle siirtyy lisalmen seudun TYP -verkoston johto ja organisointi TE-hallinnon osalta. Toivottavasti uuden toimintatavan myötä pystytään vastaamaan myös kasvavaan nuorisotyöttömyyteen.

Uusia keinoja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi on lisalmessa suunniteltu yhteistyössä monialaisen työryhmän kanssa. Lisalmen nuorisotakuusuunnitelmaa onkin viety yhteisötakuun suuntaan jo ensimmäisellä suunnitelmajaksolla 2014-2015. Jokaisen nuori tarvitsee josakin elämänsä vaiheessa tukea ja ohjausta. Nuorisotakuusuunnitelma toimiikin hyvänä työvälineenä ja tukee nuorten hyvinvoinnin edistämistä lisalmessa.

Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman mukaisesti nuorisotakuusta on kirjattu mm. julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välisen yhteistyön syventäminen, vastuu tukea tarvitsevasta nuoresta yhdellä taholla, nuorten palkkatuen kehittäminen ja etsivän nuorisotyön vahvistaminen. Edelliskauden nuorisotakuun onnistumisiin on kirjattu muun muassa se, että lisalmen kaupungissa on onnistuttu monialaisen työryhmän työskentelyssä ja yhteistyö eri toimijoiden kanssa on tiivistynyt. Lisäksi etsivään nuorisotyöhön on saatu lisäresursseja ja matalankynnyksen palvelumallia on lähdetty edistämään Ohjaamo-hankkeen kautta.

Nuoret ovat tulevaisuuden tekijöitä!

lisalmessa 25.11.2015

Jarmo Ronkainen
kaupunginjohtaja

1. Nuorisotakuun sisältö ja tavoite

Nuorisotakuu auttaa eteenpäin

Työ- ja elinkeinoministeriö ylläpitää nuorille suunnattua nuorisotakuu-sivustoa.

”Nuorisotakuu on tarkoitettu sinulle, joka kenties vielä etsit suuntaa elämässäsi. Olipa kyse työpaikasta, koulutuksesta tai muusta elämässä tarvittavasta tuesta, nuorisotakuu auttaa sinua eteenpäin.

Nuorisotakuu koskee sinua, jos olet alle 25-vuotias nuori tai alle 30-vuotias vastavalmistunut nuori aikuinen.

Käytä nuorisotakuun mahdollisuudet hyväksesi! Tutustu rohkeasti eri vaihtoehtoihin, kysy lisää ja ole aktiivinen. Nuorisotakuu on nuorten puolella!

Mikä nuorisotakuu?

- Nuorisotakuu antaa mahdollisuuden nuorelle, jolla ei ole työtä tai koulutusta
- Edistää nuorten työllisyyttä ja lisäävät nuorten ammattitaitoa
- Lisää ja vahvistaa nuorten mahdollisuuksia itsenäiseen elämään.

Nuorisotakuu tarkoittaa sitä, että jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjotaan työ-, työkokeilu- opiskelu, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi ilmoittautumisesta. Työttömäksi työnhakijaksi ilmoitetaan TE-toimistoon. Katso lisää: TE-palvelut.fi. TE-palvelujen asiantuntijat ohjaavat sinua eteenpäin juuri sinulle parhaiten sopivan palvelun löytymiseksi.

Koulutustakuu tarkoittaa sitä, että jokaiselle peruskoulunsa päättäneelle taataan koulutuspaikka lukiossa, ammatillisessa oppilaitoksessa, oppisopimuksessa, työpajassa, kuntoutuksessa tai muulla tavoin.

Nuorten aikuisten osaamisohjelma tarjoaa pelkän peruskoulun varassa oleville alle 30-vuotiaille nuorille mahdollisuuden suorittaa ammatillinen tutkinto. Ohjelmassa voi suorittaa ammatti- tai erikoisammattitutkinnon tai ammatillisen perustutkinnon. Koulutuksen voi suorittaa oppilaitoksissa tai sen voi tehdä oppisopimuksena. Nuorten aikuisten osaamisohjelmaan kuuluvia koulutuksia järjestetään vuosina 2013–2016. Ensimmäiset koulutukset alkavat vuoden 2013 aikana. Katso lisää Nuorten aikuisten osaamisohjelmasta.

Nuorisotakuu tuli voimaan vuoden 2013 alussa. Alla olevaan kuvaan on koottu nuorisotakuun valmistelun tärkeimpiä vaiheita vuosilta 2011-2013. ”

(Lähde www.nuorisotakuu.fi -sivusto)

Nuorisotakuu kohti yhteisötakuuta

Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman mukaisesti nuorisotakuuta tullaan kehittämään yhteisötakuun suuntaan. Nuorisotakuusta on kirjattu hallitusohjelmaan seuraavasti:

*” Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan
Syvennetään julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välistä yhteistyötä nuorten tukemisessa. Tuetaan nuorten elämänhallintaa ja työllistämistä vahvistamalla sosiaali- ja terveyspalveluita osana nuorisotakuuta. Kerätään parhaat käytänteet kunnista ja laajennetaan toimivat mallit valtakunnalliseksi.*

- *Kehitetään nuorisotakuusta malli, jossa vastuu tukea tarvitsevasta nuoresta on yhdellä taholla.*
- *Kaikille peruskoulun päättävälle taataan koulutus-, työ- tai kuntoutuspaikka.*
- *Vahvistetaan etsivää nuorisotyötä ja työnetsijätoimintaa sekä nuorten mielenterveyspalveluita.*
- *Kehitetään nuorten palkkatukea ja Sanssi-korttia työntekoon kannustavampaan suuntaan.”*

(Lähde Hallitusohjelma:

<http://valtioneuvosto.fi/hallitusohjelman-toteutus/hallitusohjelma>)

Onnistumisia ja haasteita lisalmen nuorisotakuussa vuosina 2014-2015:

Onnistumisia

Nuorten ohjaus- ja palveluverkoston eli monialaisen työryhmän työskentely on toteuttanut kaupungin strategiaa nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja yhteistyö eri toimijoiden osalta on tiivistynyt. Nuorisotakuusuunnitelma on toiminut työvälineenä nuorten hyvinvoinnin edistämisessä.

Lisalmessa on nuorisotakuuta viety jo osaltaan hallitusohjelmassa mainittuun suuntaan. Hyvänä esimerkkinä on nuorten matalankynnyksen palvelumallin kehittäminen vuonna 2015 käynnistyneen ESR-rahoitteen Ylä-Savon Ohjaamo -hankkeen kautta. Hanke käynnistyi yhteistyössä Ylä-Savon Ammattiopiston kanssa. Ohjaamo sai oman tilan ydinkeskustasta keskeiseltä paikalta. Uudentyyppistä yhteistyötä on tehty siellä niin sosiaali- ja terveystoimen kuin kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Ohjaamossa toimii myös Nuorten Duuniin -hankkeen lisalmen toimipiste sekä Etappi -työllisyysshanke, jotka tukevat osaltaan Ohjaamo-mallin kärkiajatusta koulutusmah-

dollisuuksien ja työllistymisen edistämässä sekä myös nuorisotakuun toteuttamisessa.

Lisalmen Nuorison Tuki ry:n kautta etsivää nuorisotyötä on tehty kolmen etsivän toimesta OKM:n rahoituksella ja kaupungin ostopalvelusopimuksella. Etsivien nuorisotyötekijöiden opastuksella monet nuoret ovat löytäneet uuden polun elämälleen.

Nuorten kesätyötoiminnan kautta työllistettiin kesällä 2015 ennätysmäärä nuoria, yhteensä 265. Kesätyötoiminta sisälsi työn saannin lisäksi työnhaun ja työelämän pelisääntöjen opastamista. Uusina työllistämismuotona olivat mm. miniyritystuki oman kesätyöyrityksen perustajanuorille sekä vastavalmistuneiden nuorten työllistäminen.

Vuonna 2015 käynnistyi kaupungin työllisyshoidon yksikkö, jonne on tavoitteena keskittää kaikki työllisyyteen liittyvät palvelut. Keskittämisellä pyritään pysyvyyteen ja toimintojen jatkuvaan kehittämiseen myös nuorten kesätyöllistämisen osalta.

Haasteita

Supistuneet palkkatukimäärärahat ovat heikentäneet nuorten työhön pääsyä ja mm. oppisopimusten syntyä.

Nuorten matalankynnyksen palvelumallin jalkauttaminen normaaliin perustyöhön luo haasteita ja sen toiminnan kehittämiseen on saatava riittävät resurssit.

Nuorten käyttäytymisen muutoksiin pitää pystyä reagoimaan nopeasti muuttamalla ja kokeilemalla uusia toimintatapoja. Siihen on myös ohjattava resursseja.

2. Lisalmen kaupungin rooli nuorisotakuussa

Lisalmen kaupunkistrategia vuoteen 2025 ja toimenpideohjelma vuosille 2014 -2017 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa joulukuussa 2013. Kaupunkistrategiassa on nostettu omaksi painopisteeksi "Nuoret tulevaisuuden tekijöinä". Keskeisenä toimenpiteenä on kirjattu nuorisotakuun toteutuminen.

Lisalmessa toimii nuorisolain mukainen nuorten ohjaus- ja palveluverkosto eli monialainen työryhmä. Se koordinoi nuorisotakuun toteutumista kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti ja vastaa monialaisesta yhteistyöstä nuorisolain mukaisesti. Monialainen työryhmä toimii vapaa-aikalautakunnan ohjauksessa. Kaupungin nuorisotakuun koordinoijaksi on nimetty johtava nuoriso-ohjaaja.

Lisalnessa aloitti keväällä 2015 yhteistyöhankkeena ESR-rahoitteinen Ylä-Savon Ohjaamo. Hankkeen päätoimija on Ylä-Savon Ammattiopisto YSAO ja Lisalmen kaupunki toimii hankkeessa osatoteuttajana. Valtakunnallinen Ohjaamomalli on nuorten alle 30-vuotiaiden matalan kynnyksen palvelupiste. Ohjaamo-talossa toimii Ylä-Savon Ohjaamon lisäksi maahanmuuttoneuvoja ja pakolaisohjaajat, Nuoret Duuniin -hankkeen Lisalmen toimipiste sekä Etappi -työllisyysuhanke, jotka kaikki tukevat osaltaan ohjaamomallin kärkiajatus koulutusmahdollisuuksien ja työllistymisen edistämiseksi.

Vuonna 2015 perustettiin kaupungin työllisyysneuvon palvelualue, johon jatkossa keskitetään kaikki työllisyyteen liittyvät palvelut, myös nuoriin liittyvät. Keskitämisellä pyritään palvelujärjestelmän pysyvyyteen ja toisaalta toimintojen jatkuvaan kehittämiseen koko työllisyysneuvon, myös nuorisotakuun osalta.

Lisalmen kaupunki on myös mukana Nuoret Duuniin 2017- hankkeessa, jonka tavoite edistää moninaisesti 17-29-vuotiaiden nuorten työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Maakunnallista hanketta hallinnoi Siilinjärven kunta, mukana on yhteensä 18 pohjois-savolaista kuntaa. Hanke tarjoaa asiakkailleen mm. työtä maakunnan yrityksistä, Avaimet Duunipaikkaan-valmennuspaketteja, yrittäjäyksiöitä ja -koulutusta. Nuoret Duuniin -hankkeella on myös palkkatukimäärärahoja käytettävissä useissa tapauksissa, myös oppisopimuspolulle, kun nuori työllistyy avoimille työmarkkinoille tai kuntaan oman alansa töihin vähintään kahdeksi kuukaudeksi. Hanke tekee yhteistyötä Etappi- ja Ohjaamo-hankkeiden, TE-palveluiden, työnantaja- ja -tekijäjärjestöjen sekä lukuisten muiden paikallisten toimijoiden kanssa organisaatioiden mm. erikokoisia rekrytointitapahtumia.

3. Ennakointitietoa alueen yrityselämän kehityksestä ja ammattibarometrit

Ammattibarometri on ELY-keskusten ja TE-toimistojen arvio paikallisista työmarkkinoista ja ammattien lyhyen aikajänteen kehitysnäkymistä. Se antaa kokonaiskuvan työvoiman ja työpaikkojen kysynnästä ja tarjonnasta yli 200 eri ammatissa seuraavan puolen vuoden aikana. Arvioinnit tehdään ammattinimikkeittäin, joita on lähes 250. Kunkin ammatin kohdalla arvioidaan työvoiman kysynnän kehitystä ja tilannetta seuraavan puolen vuoden aikana. Pohjois-Savossa arvio tehdään Kuopion työmarkkina-alueelle sekä Varkauden ja Ylä-Savon seutukunnille.

Portaalia ylläpitää Pohjois-Savon liitto. Pohjois-Savon ennakointiportaali ja ammattibarometrit löytyvät osoitteesta <http://ennakointi.pohjois-savo.fi/>

4. Tietoja nykytilanteesta Iisalmessa

Iisalmen asukastilasto ja ikärakenne

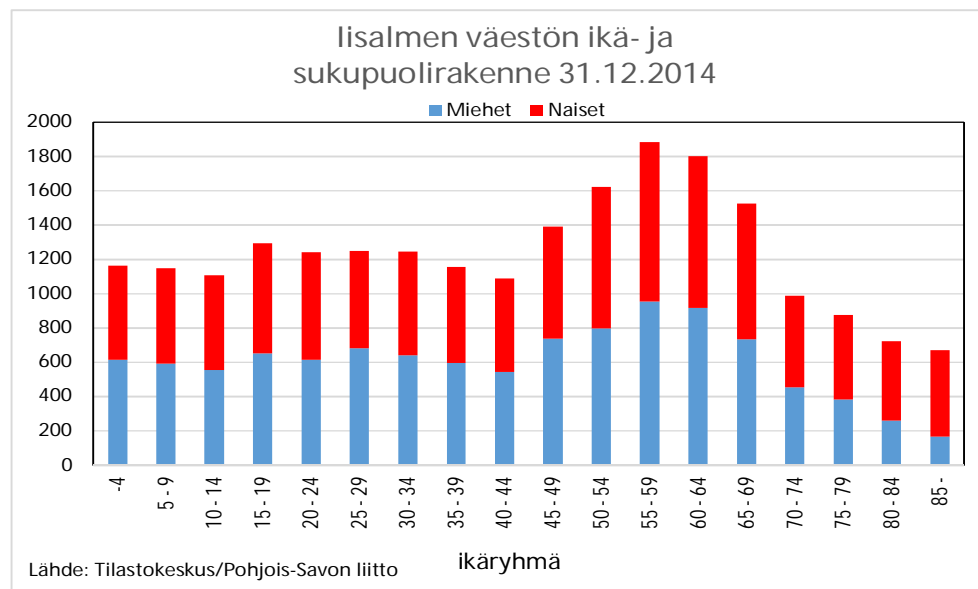
Iisalmen asukasluku oli 31.12.2014 yhteensä 22 115.

Nuorisolain mukaisia 0- alle 29-vuotiaita on yhteensä 7 129 eli 32,23% iisalmelaisista. Nuorisotakuu koskettaa ikäluokkaa 15-25 -vuotiaat; heitä Iisalmen asukkaista on yhteensä 2 699 eli 12,20%. Tämän lisäksi Nuorten Aikuisten Osaamisohjelmaan kuuluvat myös 25-29 -vuotiaat, heitä on 1 248.

Lapset ja nuoret ikäryhmittäin	0- 4 -vuotiaat	1 148
	5- 9 -vuotiaat	1 158
	10- 14 -vuotiaat	1 116
	15- 19 -vuotiaat	1 278
	20- 24 -vuotiaat	1 181
	25- 29 -vuotiaat	1 248
YHTEENSÄ		7 129

(Lähde: Tilastokeskus/Pohjois-Savon liitto)

Väestön ikä- ja sukupuolijakauma:

Nuoriso- ja liikuntapalvelut

lisalmissa nuoriso- ja liikuntapalveluista vastaa vapaa-aikapalvelukeskus.

Nuorisopalveluja on uudistettu myös nuorisotakuu huomioiden. Tilatoimintaa on supistettu ja nuorisotyöntekijät ovat jalkautuneet esim. oppilaitoksiin ja kirjastolle. Nuorille järjestetään ryhmätoimintaa ja tapahtumia sekä retkiä heidän toiveidensa mukaan. Hankerahoin ajalla syksy 2013- kevät 2016 toimii yläkoululla Linkki - koulunuorisotyön hanke. Sen tavoitteena on lisätä yläkoulussa nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia. lisalmissa toimii myös nuorten vaikuttajaryhmä eli lisalmen Nuorisoneuvosto INN. Se on yksi nuorille vaikutusmahdollisuuksia tarjoavista kanavista. lisalmi on myös mukana valtakunnallisessa Nuorten Ideat -palvelussa. Nuorisopalveluihin palkataan kesäisin 7- ja 8-luokilta päässeitä nuoria työskentelemään pienryhmissä Twist-kesätyössä. Toiminnan päätavoitteena on opettaa nuorille käytännössä työelämätaitoja ja näin osaltaan kannustaa nuoria opiskeluun ja työnhakuun. Tavoite palkata kesäisin noin 90 -100 twist-nuorta.

Nuorisolain mukaan kunnan tehtävänä on tarvittaessa järjestää etsivää nuorisotyötä. lisalmissa etsivää nuorisotyötä toteutetaan lisalmen Nuorison Tuki ry:n kanssa solmitulla toimeksiantosopimuksella. Etsiviä nuorisotyöntekijöitä työskentelee kolme.

Vapaa-aikapalvelukeskus myöntää vuosittain noin 40 liikunta- ja nuorisojärjestölle toiminta-avustusta. Avustusten laatukriteereissä painotetaan mm. järjestöjen osallisuutta nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä ja mm. päihteettömyyden edistämistä. Liikuntailtapäiväkerhotoiminta pyritään kohdistamaan niihin nuoriin, jotka eivät ole mukana esim. järjestötoiminnassa. Maahanmuuttajien liikuntaan aktivoimisessa on käynnissä lisalmen, Lapinlahden ja Sonkajärven yhteinen OKM:n tukema hanke, jossa eri toimenpitein tuetaan maahanmuuttajien (painopisteenä kiintiöpakolaiset) kotouttamista uuteen elin- ja asuinympäristöön. (Lähde: vapaa-aikapalvelukeskus)

Matalan kynnyksen palvelupaikka Ylä-Savon Ohjaamo

lisalmeen perustettiin keväällä 2015 ESR-rahoitteinen Ylä-Savon Ohjaamo. Ohjaamon avoin toimintamalli kannustaa nuoria ottamaan yhteyttä oman tilanteensa selvittämiseksi myös ilman lähettävää yhteistyötahoa. Ohjaamo tukee erityisesti erilaisissa nivelvaiheissa olevia nuoria ja edistää koulutukseen ja työelämään kiinnittymistä. Nuorten yksilölliset tilanteet huomioiden Ohjaamon tarjoama ohjaus ja tuki voi

sisältää monia eri vaiheita ja mm. sosiaalisen kuntoutuksen ja terveydenhoitajan palveluita tähdäten opinto- tai työllistymispolulle pääsyyn ja polulla pärjäämiseen. Ohjaamon ydintoimintaan kuuluu henkilökohtainen neuvonta ja ohjaus, tuki elämäntilanteeseen, urasuunnitteluun, sosiaalisten taitojen ja valmiuksien kehittämiseen sekä kouluttautumisen ja työllistymisen tukeminen.

(Lähde: ELY ohjaamotoiminnan perusteet ja Ylä-Savon Ohjaamo)

Perusopetus

Lisalmen perusopetuksen oppilasmäärä 1-9 -luokilla on 20.9.2015 laskentapäivän mukaan 1989, heistä 217 on perusopetuksen viimeisellä eli 9-luokalla. Juhani Ahon ja Kauppi-Heikin yläkoulut yhdistyivät lukukauden 2015-2016 alussa Juhani Ahon kouluun. Lisalmissa on myös perusopetuslain mukaista jopo-toimintaa. Lukuvuonna 2014 -2015 peruskoulun päättötodistuksen saivat kaikki oppilaat.

Yhdeksänneltä luokalta keväällä 2015 päässeet hakivat jatko-opintoihin:

	Juhani Ahon koulu	Kauppi-Heikin koulu	YHTEENSÄ
Lukioihin	111	22	133
Ammatillisiin oppilaitoksiin	78	24	102
Muualle (ammattistartti, valmentava ja kuntouttava, joustava haku sekä lisäopetus esim. 10-luokka tai jää 9-luokalle)	7	1	8
YHTEENSÄ	196	47	243

Mahis-opintoihin haki 9-luokalta päässeistä yhteensä 14 oppilasta. Kymmenellä heistä on pääkouluna ammatillinen oppilaitos ja neljällä lukio.

Perusopetuksen (1-9 -luokkien) oppilasmäärä ennusteen mukaan

- lukuvuonna 2016-2017 on 2 022 oppilasta, joista 9-luokilla 219
- lukuvuonna 2017-2018 on 2 044 oppilasta, joista 9-luokilla 209

Perusopetuksen vieraskieliset oppilaat 20.9.2015 tilanteen mukaan:

* luokilla 1-6 yhteensä 40 oppilasta

* luokilla 7-9 yhteensä 12 oppilasta

Lisäksi valmistavan koulutuksen oppivelvollisuusikäisiä oppilaita on yhteensä 14.

(Lähde: sivistyspalvelukeskus)

Toisen asteen koulutus ja ammattikorkeakoulutus

Toisen asteen koulutusta Iisalmissa tarjoavat Iisalmen lyseo, Savon ammatti- ja aikuisopisto, Iisalmen toimipiste sekä Ylä-Savon ammattiopisto. Ammattikorkeakoulutusta tarjoaa Savonia amk, Iisalmen kampus.

Iisalmen lyseo

Iisalmen lyseossa aloituspaikkoja on 170, mutta joka vuosi jää vapaita paikkoja. Syksyllä 2015 aloitti 130 opiskelijaa. Heistä kaksi keskeytti ennen laskentapäivää. Lukiokympillä aloitti neljä opiskelijaa, joista yksi keskeytti ennen laskentapäivää. Aikuislukiossa on tällä hetkellä 17 varsinaista opiskelijaa, heistä 14 on alle 29 v. (Lähde: Iisalmen lyseo, laskentapäivän 20.9.2015 tilanne).

Savon Ammatti ja Aikuisopisto; Iisalmen toimipiste Savon ammatti ja aikuisopisto, Iisalmen yksikkö

Savon ammatti- ja aikuisopistolla aloituspaikkoja on liiketalouden perustutkinnossa yhteensä 46 ja sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinnossa yhteensä 54. Syksyllä 2015 aloittaneista Iisalmealaisia oli 53, joista liiketaloudessa 31 ja sosiaali- ja terveystieteillä 22. Eronneita on liiketaloudessa 3 ja sosiaali- ja terveystieteillä 1.

Savon ammatti- ja aikuisopistossa yksi keskeisistä painopistealueista on osaava, hyvinvoiva ja osallistuva opiskelija. Oppilaitoksen toimintoja ja oppimisympäristöjä on kehitetty niin, että opiskelijoiden työelämätaidot paranevat. Syksyllä 2015 on aloitettu oppimismenetelmänä työpaikalla tapahtuva oppiminen/ asiakastyö. Opiskelija-huoltoprosessia ja toimintatapoja on selkiytetty. Opiskeluhuollon keskeiset tavoitteet ovat ennaltaehkäisevä opiskeluhuolto ja varhainen puuttuminen. Opetushenkilöstö on saanut huolenpitovalmennusta ja oppilaitoksen toiminnassa on huomioitu opiskelijoiden ryhmäytyminen ja kiinnittyminen opintoihin. (Lähde: SAKKY)

Ylä-Savon Ammattiopisto

Ylä-Savon ammattiopistossa on ammatillisen perustutkinnon opiskelijapaikkoja 13:ssa tutkinnossa yhteensä 1035. Opinnot voi suorittaa opetussuunnitelmaperusteisesti erilaisia vaihtoehtoisia opintopolkuja painottaen (mm. MAHIS, yrittäjyyspolku ja työelämäpainotteinen polku) tai näyttötutkintoperusteisena. Ammatilliseen koulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen (VALMA) aloituspaikkoja on 34.

Opiskelijan ohjataan ja tuetaan siten, että hän valmistuu ammattiin 2 – 3 vuodessa ja sijoittuu työelämään tai jatko-opintoihin opintojensa jälkeen. Tavoitteena on hyvinvoiva opiskelija. Tämän tavoitteen turvaamiseksi on osana Ylä-Savon laadunhallinta-järjestelmää rakennettu Opiskelijan hyvinvoinnin turvaaminen -prosessi, jonka ohjeistustyö on käynnissä.

NAO -ohjelma eli Nuorten aikuisten osaamisohjelma mahdollistaa 20- 29-vuotiaiden ilman toisen asteen koulutusta olevien nuorten kouluttamisen näyttötutkinnoissa. NAO -ohjelmassa on varattu erillinen rahoitus kohderyhmään kuuluvien nuorten koulutuksen sekä ohjauksen ja tukitoimien järjestämiseen. Ylä-Savon ammattiopisto hakee vuosittain rahoitusta NAO -opiskelijoiden kouluttamiseen. 21.9.2014 - 20.9.2015 välisenä aikana oli 43 uutta NAO -opiskelijaa aloittanut opintonsa ja 30 opiskelijaa suorittanut osatutkinnon oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa. Oppisopimuskoulutuksessa NAO -opiskelijoita oli kyseisenä ajanjaksona 8. (Lähde: YSAO)

NAO -ohjelma eli Nuorten aikuisten osaamisohjelma mahdollistaa 20- 29-vuotiaiden ilman toisen asteen koulutusta olevien nuorten kouluttamisen näyttötutkinnoissa. NAO -ohjelmassa on varattu erillinen rahoitus kohderyhmään kuuluvien nuorten koulutuksen sekä ohjauksen ja tukitoimien järjestämiseen. Ylä-Savon ammattiopisto hakee vuosittain rahoitusta NAO -opiskelijoiden kouluttamiseen. 21.9.2014 - 20.9.2015 välisenä aikana oli 43 uutta NAO -opiskelijaa aloittanut opintonsa ja 30 opiskelijaa suorittanut osatutkinnon oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa. Oppisopimuskoulutuksessa NAO -opiskelijoita oli kyseisenä ajanjaksona kahdeksan. (Lähde: YSAO)

TATU –Tartu Tutkintoon –hanke

TATU – tartu tutkintoon! -hanke on osa Opetushallituksen rahoittamaa ammatillisen koulutuksen läpäisyn tehostamisen kokonaisuutta. Hanke alkoi syksyllä 2011 ja päättyy vuoden 2015 loppuun mennessä. Hanketta hallinnoi Savon koulutuskuntayhtymä ja osatoteuttajina ovat olleet Seurakuntaopisto sekä Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä. Hankkeen tärkeimpänä kohderyhmänä ovat olleet nuoret, joilla on haasteita ammatillisiin opintoihin ohjautumisessa, opintoihin kiinnittymisessä ja tutkinnon suorittamisessa.

lissalmissa Savon ammatti- ja aikuisopisto ja Ylä-Savon Ammattiopisto ovat olleet mukana hankkeessa. Hanke on tuottanut mm. Misu (Mitä sulle kuuluu?) -mallin ja tehostetun ohjauksen mallin. Hankkeen kestäessä on kehitetty mm. oppilaitosnuorisotyötä, huolenpitovalmennusta henkilöstölle ja vanhemmille sekä oppilaitosten ja moniammatillisen asiantuntijaverkoston välistä yhteistyötä mm. työkokouksissa, vanhempain teemailloissa ja hyvien käytänteiden levittämisseminaareissa, huolenpi-

tovalmennusta henkilöstölle ja vanhemmille, oppilaitosten- ja asiantuntijaverkoston välistä yhteistyötä mm. työkokouksissa, vanhempain teemailloissa sekä hyvien käytänteiden levittämisseminaareissa. Hankkeen aikana kehittyjä käytänteitä jatketaan vuosien 2016 ja 2017 aikana.

Savonia ammattikorkeakoulu

Savonia-ammattikorkeakoulu toteuttaa nuorisotakuuta tarjoamalla Savon alueen nuorille mahdollisuuden ammatillisesti suuntautuneiden korkeakoulututkintojen suorittamiseen. Savonia toteuttaa nuorisotakuun tavoitteita seuraavilla tavoilla:

- o Lukioiden ja ammatillisen toisen asteen kanssa tehtävä oppilaitosyhteistyö, jonka tavoitteena on antaa ammattikorkeakouluun hakemista pohtiville nuorille ajantasainen ja realistinen kuva opiskelusta, koulutusaloista ja valmistuvien työtehtävistä sekä hakemisesta yhteishaussa että avoimen ammattikorkeakoulun polkuopintojen kautta.
- o Joustavia opintopolkuja ammattikorkeakoulututkintojen sisällä
- o Neuvonta- ja ohjaustoiminnalla autetaan opiskeluaikana opiskelijoita tavoitteelliseen tutkintojen suorittamiseen
- o Työelämäläheisyys sekä koulutusalan ammatillisten vaihtoehtojen hahmottamiseen tähtäävä uraohjaus, verkostoituminen ja yhteistyö työelämän kanssa jo opintojen aikana:
- o Savoniassa ura- ja rekrytointipalvelut ovat kiinteä osa ammattikorkeakoulun ohjaus- ja neuvontapalveluja. Opiskelijoiden uraohjaus on rakennettu osaksi koko opintojen ajan jatkuvaa opiskelijan ohjausta. Sitä toteuttavat opinto-ohjaajat sekä koulutusalojen opettajatuutorit.
- o Nuorten yrittäjyyttä ja yrittäjänä toimimisen valmiuksia tuetaan:
Savoniassa opiskelevien on mahdollista opetussuunnitelmiin sisältyvien opintojen lisäksi opiskella Savonian yTiimissä tai liittää opintoihinsa yrittäjyyspolku-opinnot. yTiimi on Savonia-ammattikorkeakoulun opiskelijoille suunnattu vaihtoehtoinen, yrittäjyyttä painottava tapa suorittaa ammattiopintoja. Monialainen yTiimi yhdistää liiketalouden, tietojenkäsittelyn, matkailun, hotelli- ja ravintola-alan, sosiaalialan, terveysalan, tekniikan ja kulttuurialan yrittäjähenkiset opiskelijat. yTiimin toiminnan tavoitteena on vahvistaa ja tukea käytännönläheisesti opiskelijoiden liiketoimintavalmiuksia ja kehittää yrittäjyyttä. Yrittäjyyspolku-opinnot tarjoavat kaikille Savonian opiskelijoille mahdollisuuden oman yritystoiminnan suunnitteluun ja käynnistämiseen osana ammattikorkeakouluopintoja. Yrittäjyyteen liittyviä opintoja on tarjolla myös avoimen-amk:n opintotarjonnassa.
- o Valmistuvien nuorten työllistymisen tukeminen:

Valmistuvien nuorten työelämään siirtymisessä opiskeluaikana syntyneet työelämäyhteydet harjoitteluiden, projektiopintojen ja hankkeiden kautta ovat tärkeitä. Koulutusaloilla toimiva ohjaushenkilöstö auttaa opiskelijoita urasuunnittelussa ja työnhaussa mm. välittämällä tietoa harjoittelupaikoista ja työtarjouksia intranetissä sekä järjestämällä työnantajaesittelyjä. Ammattikorkeakoulu ylläpitää sähköisiä kohtaamispaikkoja opiskelijoille ja työnantajille sekä avustaa niiden käytössä (Jobstep.net, sosiaalisen median sovellukset).

(Lähde: Savonia ammattikorkeakoulu)

Pohjois-Savon TE-toimisto /Iisalmi

Iisalmessa TE-toimistossa työttömänä työnhakijana oli elokuussa 2015 226 alle 25-vuotiasta nuorta. (Keskiarvo tammi-elokuu 2015 ajalta on 217.) Iisalmen työttömyysaste oli elokuussa 2015 15,7% (vrt 8/2015 13%). Koko Pohjois-Savon työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli elokuussa 2015 13,6% (koko maan 13,2%). Alle 25-vuotiaiden aktivointiaste Pohjois-Savossa on vuonna 2015 elokuun loppuun mennessä ollut keskimäärin 28%. Aktivointiasteella tarkoitetaan TE-palveluiden kautta palkkatuettuun työsuhteeseen, työkokeiluihin, uravalmennukseen, työvoimakoulutukseen, kuntouttavaan työtoimintaan ja erilaisiin muihin työllistymistä edistäviin palveluihin kuten työnhakuvalmennukseen osallistumista.

Ajankohtainen työllisyyskatsaus ja nuorisotakuun seurantatiedot löytyvät:

<http://www.ely-keskus.fi/web/ely/ely-pohjois-savo-alueen-tila-ja-nakymat>

Pohjois-Savon TE-toimistosta Iisalmesta löytyy verkko- ja puhelinpalveluiden lisäksi kasvokkain tapahtuvaa palvelua suoraan työmarkkinoille siirtyville, osaamisen kehittämisen kautta etenijöille ja erityistä tukea tarvitseville nuorille työnhakijoille. Pohjois-Savon TE-toimistolla toimii Iisalmessa myös työvoimanpalvelukeskus, joka tarjoaa palveluita moniammatillista tukea tarvitseville nuorille työnhakijoille. Ammatinvalinta- ja uraohjauksessa on mahdollisuus hyödyntää myös psykologipalvelua, jota on saatavilla puhelimitse ja kasvokkain tapahtuvana palveluna.

Maahanmuuttajanuoret

Iisalmessa maahanmuuttajista, jotka kuuluvat kotouttamispalveluiden piiriin noin 35% on alle 25-vuotiaita (noin. 30 nuorta). Heidän kohdallaan TE-palveluissa korostuu yhteistyön tekeminen kunnan ja oppilaitosten kanssa. Näille nuorille Iisalmessa löydetään sopiva, työllistymistä edistävä, palvelu (opiskelupaikka, työkokeilupaiikka jne.) viimeistään kuukauden kuluttua kotoutumissuunnitelman laatimisesta. TE-toimiston kotoutujapalveluissa palvelee maahanmuuttajaa, joka on asunut Suomessa alle 3 vuotta. Nuoret ovat kotopalveluissa etusijalla – heidät pyritään saamaan koulutuksiin mahdollisimman pian.

Pohjois-Savon TE-toimisto toteuttaa osaltaan Ylä-Savon kuntien maahanmuuttajien kotouttamisohjelmaa <http://www.iisalmi.fi/loader.aspx?id=0dc34c10-897e-4740-b011-45d5d205fcee>

Nuorisosiaalityö sekä tilastotietoja vuosilta 2013- 2014

Nuorisosiaalityön asiakkaille on useimmiten vaikeuksia suoriutua arkielämään sisältyvistä asioista. Koulu on saattanut keskeytyä, päihteet tai pelaaminen on riistäytynyt hallitsemattomaksi tai työttömyys aiheuttaa taloudellisia vaikeuksia. Sosiaalityön, palveluohjauksen sekä verkostojen yhteistyötä hyväksikäyttäen tuetaan nuorta löytämään oma paikkansa tai autetaan häntä tarvittavien palvelujen piiriin. Kuntouttavia toimenpiteitä, kuten kuntouttavaa työtoimintaa, järjestetään nuoren palvelutarpeen mukaisesti.

Vuosina 2014 - 2015 on nuorisosiaalityössä herännyt kasvava huoli uudenlaisesta oireilusta pienellä joukolla nuoria. Siihen liittyy kaikesta ulkopuolella jääminen, omaan asuntoon linnoittautuminen ja päivärytmin täydellinen hukkaaminen. Näiden nuorten auttaminen on haasteellista ja vaatii kaikkien toimijoiden aktiivista toimintaa sekä varhaista puuttumista ja yhteistyötä ammattioppilaitosten kanssa.

	2013 18-30v	2014 18-30v
Toimeentulotuen saajat yhteensä	632	597
näistä uusia kyseisen vuoden aikana tulleita	186 (29 %)	164 (27 %)
osuus kaikista toimeentulotuen saajista	44 %	44 %
osuus uusista tuen saajista kyseisenä vuonna	55 %	55 %
Kuntouttava työtoiminta	75	95
joista uusia kyseisen vuoden aikana tulleita	12	43
Aikuissosiaalityö	237	302
joista uusia kyseisen vuoden aikana tulleita	56	138
Työvoiman yhteispalvelupiste (TYP)	72	64
joista uusia kyseisen vuoden aikana tulleita	8	20

Lastensuojelu	2013 0-17 -v.	2013 18-21-v.	2014 0-17 -v.	2014 18-21-v.
Avohuollon asiakkaat	271	5	319	16
- joista 16-17 -v.	17		42	
Koulukuraattoreiden asiakkaat	210	-	179	-
Lastensuojeluilmoitukset	185		296	
- joista 16-v. täyttäneitä	41	8	39	6
Jälkihuolto		14	7	22

Lastensuojelutoimenpiteisiin voidaan ryhtyä alle 18-vuotiaan lapsen asiassa. Täysi-ikäiset nuoret, joista tehdään lastensuojeluilmoitus, ohjataan muihin sosiaalityön palveluihin ja muihin tarkoituksenmukaisiin tukipalveluihin.

Lastensuojelun sijaishuollossa olleella lapsella tai nuorella on oikeus sijaishuollon päättymisen jälkeen jälkihuoltoon. Jälkihuolto päättyy viimeistään, kun nuori täyttää 21 vuotta. (Lähde Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä)

Terveyspalvelut

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä järjestää sosiaali- ja terveyspalvelut lisalmen kaupungissa. Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltotyö toteutetaan valtakunnallisten asetusten mukaisesti. Perusopetuksessa terveydenhoitaja tapaa oppilaan vuosittain, opiskeluterveydenhuollossa terveystarkastukset tehdään ensimmäisenä opiskeluvuonna. Psykkisen tuen tarpeessa olevat oppilaat ja opiskelijat ohjataan lasten ja nuorten sekä aikuisten mielenterveyspalveluihin.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän alueelle on luotu kehittämishankkeen avulla nuorten avohoitopainotteinen mielenterveys- ja päihdetyön toimintamalli. Tavoitteeksi asetettiin lapsen ja nuoren edun/hyvinvoinnin huomioiminen paremmin, psykososiaalisen kehityksen turvaaminen sekä sosiaalinen vahvistaminen. Avohoitopainotteisen mielenterveys- ja päihdetyönhankkeen aikana pilotoitiin yhdelle lisalmen yläkoululle psykkaritoiminta. Sen pääasialliseksi tavoitteeksi asetettiin lasten ja nuorten mielenterveysongelmien ennaltaehkäisy ja varhaisen tuen tarjoaminen. Psykkari on helposti tavoitettavissa ja näkyvissä koulun arjessa. Psykkari tekee tiivistä yhteistyötä koulupsykologin, -kuraattorin ja -terveydenhoitajan sekä muiden koulun työntekijöiden kanssa. Tarkoitus on, että psykkaritoimintaa voidaan tarjota kaikille SOTE-alueen peruskouluille.

Ylä-Savon Sote kuntayhtymässä toimii koulutiimi, jonka tarkoitus on olla oppilashuollon läheinen tuki. Koulutiimiin kuuluvat koulupsykologit, -kuraattorit, -psykkari, ehkäisevän päihdetyön tekijä sekä perheneuvolan edustus.

(Lähde: Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä, Hyvinvointipalvelut)

Ylä-Savon TOIMI-säätiö

Ylä-Savon TOIMI-työvalmennussäätiö aloitti toimintansa vuoden 2013 alussa, jolloin ennen Ylä-Savon SOTE ky:n alaiset Salmituote lisalmesta ja Teka-tuote Kiuruvedeltä liittyivät yhteen. Säätiöön liittyi helmikuussa 2014 osa lisalmen Kehypajan pajaosastoista, kuten puutyö, tekstiili, keittiö ja palvelupaja. Säätiö on itsenäinen, yleishyödyllinen ja voittoa tavoittelematon toimija.

TOIMI-säätiö on valmennuksen, työllistämisen, työtoiminnan ja koulutuksen palvelukeskus. Tavoitteena on lisätä valmentautujien työ- ja toimintakykyä, itsenäistä työllistymisaktiivisuutta, elämänhallintaa ja mahdollisuutta hyvään elämään. Valmentautujia TOIMI-säätiössä on vuosittain noin 400 henkilöä eripituisilla valmentautumisjaksoilla. Valmennuksen keinoina ovat yksilö-, ryhmä- ja työhönvalmennus sekä työvalmennus kahdellakymmenellä pajaosastolla lisalmessa ja Kiuruvedellä.

TOIMI-säätiön valmennuspalveluja ovat opiskelijoiden työssäoppiminen, oppisopimuskoulutus, kuntouttava työtoiminta, tuettu työtoiminta, mielenterveyskuntoutujien työhönvalmennus, työkokeilut, työvalmiuksien kartoitus, työmahdollisuuksien kartoitus, työhönvalmennus ja työllistäminen. (Lähde Ylä-Savon TOIMI-säätiö)

Nuoria oli TOIMI-säätiössä vuonna 2014 eri toimenpiteissä:

	alle 17-v	17- 19 v.	20- 24 v.	25- 28 v.	Yhteensä
Tuettu työtoiminta: vammais- ja mielenterveyspalvelu		8	14	21	43
Kuntouttava työtoiminta		3	18	12	33
Kesätyöntekijät	11	21			32
Työllistetyt		1	1	3	5
Opiskelijat (YSAO, Luovi, Bovallius)		21	3		24
Oppisopimus		1	1	2	4
Työkokeilu		2	2	5	9
Mielenterveyskuntoutujien työhönvalmennus		1	2	1	4
Muut (mm. ETAPPI, TET, taksvärkki)	7		2	1	10
YHTEENSÄ	18	58	43	45	164

Hanketoiminta TOIMI-säätiössä

TOIMI-säätiössä on nuorten työpajatoimintaa, johon OKM on myöntänyt valtionavustusta. Raha-automaattiyhdistyksen rahoittama Partopreni- vammaisten, kuntoutujiin ja osatyökykyisten työkyvyn ja työmahdollisuuksien edistäminen - hanke käynnistyi helmikuussa 2014 ja jatkuu edelleen. Tämän hankkeen yhtenä kohderyhmänä ovat ammattiin valmistuvat nuoret. TOIMI-säätiö on palveluntuottajana Iisalmen kaupungin hallinnoimassa Etappi- hankkeessa. (Lähde: Ylä-Savon TOIMI-säätiö)

Iisalmen Nuorison Tuki ry INTRY

Iisalmen Nuorison Tuki ry INTRY on uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton järjestö, jonka tavoitteena on tukea ja edistää nuorten hyvinvointia. Yhdistys tekee yhteistyötä nuorten elämään vaikuttavien tahojen kanssa. Yhdistys ylläpitää nuorten työpajaa, tarjoaa vuokra-asuntoja ja järjestää starttipajatoimintaa sekä Aurora mielenterveyskuntoutujien -palvelua. Lisäksi yhdistys järjestää etsivää nuorisotyötä sekä koordinoi SOTE-alueen tukihenkilötoimintaa. Yhdistys on myös aktiivinen toimija nuorisotyön kentällä.

Etsivä nuorisotyö

Iisalmissa toteutetaan etsivää nuorisotyötä ostopalvelusopimuksella Iisalmen Nuorison Tuki ry:n kanssa. Sopimukseen on kirjattu, että Iisalmissa etsivän nuorisotyön pääasiallisena kohderyhmänä ovat perusopetuksen päättäneet nuoret, jotka eivät ole sijoittuneet perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Lisäksi kohderyhmänä ovat alle 25-vuotiaat, jotka keskeyttävät opinnot ammatillisessa koulutuksessa tai lukiokoulutuksessa sekä alle 25-vuotiaat, jotka vapautetaan varusmies- tai siviilipalveluksesta palveluskelpoisuuden puuttumisen takia tai jotka keskeyttävät palveluksen.

Etsivän nuorisotyön kautta tavoitetut nuoret 2014

Vuonna 2014 etsivät olivat yhteydessä yhteensä 137 nuoreen. Yhteydenotto johti asiakkuuteen yhteensä 80 nuoren kohdalla. Yhteydenotto 57 nuoren kohdalla ei johtanut asiakkuuteen. Osalla näistä nuorista ongelmat oli selvitettävissä jo ensimmäisen yhteydenoton aikana tai he eivät kokeneet tarvitsevänsä Etsivän nuorisotyön apua.

Asiakkuuteen johtaneet yhteydenotot:

Tyttöjä	42
Poikia	38
• alle 16-vuotta	3
• 16-20 -vuotta	51
• 21-25 -vuotta	25
• yli 25v.	1
YHTEENSÄ	80

Yhteydenotto ei 57 nuoren kohdalla johtanut asiakkuuteen tai nuoren ohjaamiseen mihinkään palveluun, eikä heitä ole siksi tilastoitu näihin lukuihin. Yleensä syynä on ollut se, että nuori ei ole sillä hetkellä kokenut tarvitsevansa apua. (Lähde: Intry)

Lisalmen Nuorison Tuki ry nuorten työpajatoiminta

Nuorten työpajatoiminta on suunnattu ensisijaisesti nuorille ja nuorille aikuisille. Toimintoja on kehitetty vastaamaan entistä paremmin tämän päivän tarpeita. Nuorten valmennus ja tukeminen sekä arjen taitojen opettelu ovat aiempaa vahvemmassa roolissa yhdistyksen toiminnoissa. Työpajalle ohjautuu yhä haasteellisemmissä elämäntilanteissa olevia nuoria, joten myöskin tuen ja valmennuksen tarve on suurempi. Nuorten työpajalla nuoret voivat osallistua työpajan eri toimintoihin oman mielenkiintonsa mukaan. Taitoverstaalla on mahdollisuus tehdä erilaisia kädentaitoja kehittäviä askareita mm. puusta, teksteilleistä sekä kierrätysmateriaaleista.

Perinteisten pajatoimintojen ohella kehitetään uusia toimintamalleja, jotka tukevat nuorten arjenhallintaa ja itseilmaisua sekä sosiaalisten taitojen vahvistumista. Olvi säätiön myöntämällä avustuksella nuorten käyttöön hankittiin valo- ja videokuvauslaitteet sekä kuvankäsittelyyn soveltuvat ohjelmistot, mikä mahdollistaa uudenlaisien toimintojen kehittämisen sekä uusien yhteistyökuvioiden syntyminen esim. paikallisten kulttuuritoimijoiden kanssa. Lisalmen Nuorison Tuki ry tarjoaa toimintojensa kautta nuorille mahdollisuuden kuulua porukoihin. (Lähde: Intry)

Jarrenpiha

Lisalmen Nuorison Tuki ry:n ylläpitämässä Jarrenpihassa on asuntoja yhteensä 29. Asunnot on suunnattu pääasiassa alle 29-vuotiaille. Asukkaiden vaihtuvuus on ollut vähäistä. Lisalmen Nuorison Tuki ry:ssä ja erityisesti etsivässä työssä, on havaittu, että yhä enenevässä määrin on tarvetta tuettuun asumiseen. Yhdistys onkin lähtenyt kehittämään tuetun asumisen mallia yhteistyössä yhteistyökumppaneiden kanssa. Osa Jarrenpihojen asunnoista on tarkoitus muuttaa tuetun asumisen yksiköksi. (Lähde: Intry)

Starttiverstas-hanke

Starttivalmennus on matalimman kynnyksen työpajatoimintaa. Lisalmessa starttivalmennusta on toteuttanut lisalmen Nuorison Tuki ry:n (INTRY) vuoden 2013 vuoden alusta hankkeiden muodossa. Meneillään oleva ESR-rahoitteinen Starttiverstas – hanke toimii vuosina 2015–2016, jonka aikana toiminta on tarkoitus vakiinnuttaa Ylä-Savon alueella palveluksi, jossa starttivalmennusjakso voisi toimia esim. sosiaalisen kuntoutuksen jaksona. Lisalmen kaupunki rahoittaa kuntaosuudella Starttiverstas – hanketta.

Hanke toimii Ylä-Savon seutukunnan alueella ja toiminta on avointa kaikille yläsavolaisille 16–29 –vuotiaille nuorille. Toiminta on ryhmämuotoista yhdessä tekemistä, yksilövalmennusta sekä työpajoilla työskentelyä, jossa korostuvat nuoren osallisuuden ja arjen- ja elämänhallinnan tukeminen.

Starttivalmennuksessa nuorten jatkopolut räätälöidään yhdessä nuorten kanssa tukemaan heitä opinnoissa ja työelämään pääsemisen etenemisessä. Lisäksi toiminnassa tuetaan heidän kiinnittymistään tarvitsemiinsa muihin palveluihin. Starttivalmennusjaksolla voi myös suorittaa opintoja ja työharjoitteluja INTRY:n työpajoilla. Lisätietoja: <http://www.starttipaja.fi>

Lisalmen seurakunnan nuoriso- ja diakoniatyö

Nuorisotyö

Seurakunnan nuorisotyölle nuorten syrjäyttämisen ehkäisy on osa luonnollista toimintaa. Seurakunnan nuorisotyössä toimii useita kasvatuksen ammattilaisia eri viroista käsin. Vuosittain seurakunta ”työllistää” (alle 30-vuotiaita) eripituisissa jaksoissa (1pv- 3kk) esim. kausityöntekijöitä, palkkiotoimisia sekä vapaaehtoisia toimijoita n 180 henkilöä/vuosi. Myös Ylä-Savon seurakuntayhtymä palkkaa nuoria alle 30-vuotiaita nuoria kausitöihin hautausmaalle, kiinteistönhoitoon ja Kustaa Aadofin kirkkoon kirkko-oppaiksi.

Seurakunnan nuorisotyö pyrkii tukemaan hallitusohjelmaan sisällytettyä nuorten yhteiskuntatakuun toteuttamista. Ratkaisuja etsitään esimerkiksi siihen, miten tunnistetaan tuen tarve, miten nuorille saadaan työelämässä tarvittavaa osaamista, ja miten työvoimapalvelut saadaan kattamaan nuorten yhteiskuntatakuun haasteet. Seurakunta tekee ennaltaehkäisevää työtä sekä työhön ja opiskeluun kannustavaa työtä. Tähän työhön seurakunnalla on tarjota kasvatuksen ammattilaisten osaamista omasta tehtävästään käsin. Seurakunnan nuorisotyö on verkostoitunut laajasti ja toimii yhdessä vapaaehtoisten, kolmannen sektorin ja yhteiskunnan eri palvelujärjestelmien kanssa.

Diakoniatyö

Diakoniatyö kohtaa syrjäytymisvaarassa olevia nuoria toimintansa kautta. Syrjäytymisvaarassa olevia nuoria tuetaan usein tavoin. Diakoniatyöllä on viisi Y-säätiön omistamaa asuntoa välivuokrattavana eri puolilla lisalmea. Asunnot on suunnattu syrjäytyneille ja syrjäytymisvaarassa oleville ja ne on tarkoitettu tukiasunnoiksi, joihin tehdään enintään vuoden vuokrasopimus ja tänä aikana vuokralaisen on mahdollista selvittää elämäntilannettaan ja päästä eteenpäin elämässään. Diakoniatyöntekijän tuki sisältyy asumiseen. Diakoniatyössä on yksi päihde- ja kriminaalityöhön erikoistunut työntekijä.

Diakoniatyöltä on myös mahdollista hakea avustusta anomuksesta välttämättömiin elinkustannuksiin. Taloudelliset tukitoimet on tarkoitettu osaksi diakonia-asiakkaan kokonaisvaltaista tukea ja se on luonteeltaan tilapäistä. Taloudellinen tuki toteutetaan pääsääntöisesti yhteistyössä niin sosiaalitoimen kuin muidenkin tarvittavien tahojen kanssa. Diakoniatyön kautta on mahdollista saada myös ns. ruoka-apua, mm. aterialippuina paikallisiin päivätoimintapaikkoihin. Lisalnessa toimii myös lisalmen yhteinen ruoka-apu, joka on yhteiskristillinen lahjoitusruuanjakopaikka. Diakoniatyö koordinoi toimintaa.

5. Lisalmen kaupungin nuorisotakuun yhteiset tavoitteet:

Lisalmen kaupungin nuorisotakuusuunnitelman haasteena on lähteä kehittämään asioita eteenpäin yhteisvoimin, pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti. Kehittämistyö vaatii sitoutumista niin poliittisella kuin viranhaltija- ja työntekijätasollakin. Nuorisotakuun hyvä toteuttaminen edellyttää nuorten aktiivisuuden tukemista ja mahdollisuuksien luomista sekä aitoa ja tavoitteellista verkostotyötä.

Suunnitelmaan on kirjattu lisalmen kaupungin nuorisotakuulle yhteiset tavoitteet ja toimenpiteet.

Yhteisesti sovitut tavoitteet ovat:

- Nuorten työllistäminen koskee kaikkia
- Yhteistyö nivelvaiheissa on toimivaa
- Nuorille suunnatut palvelut ovat kaikkien tiedossa

6. Tavoitteiden seuranta ja raportointi

Nuorisotakuun asetettuja tavoitteita raportoidaan ja niiden toteutumisesta tiedotetaan mm. kaupunginhallitukselle annettavan kahteen osavuosikatsauksen ajalta 1.1.-30.6. ja 1.7.-31.12. yhteydessä. Lisäksi nuorisotakuusuunnitelmaan kirjattuja yhteisiä tavoitteita ja toimenpiteitä raportoidaan samassa yhteydessä toteumaosiossa

IISALMEN NUORISOTAKUUN TAVOITTEET JA TOIMENPITEET VUOSINA 2016 - 2017

Tavoite 1: Nuorten työllistäminen koskee kaikkia

Toimenpide	Aika- taulu	Eurot	Vastuutaho
<p>Keskitetyn työllisyydenhoidon organisointi nuorten osalta</p> <p>Kaupungin oman työllisyyden hoidon suunnittelu, kehittäminen, toteutus ja seuranta</p> <p>Hyvien työllistämiskäytäntöjen etsiminen ja käyttöönotto</p> <p>REKRY-markkinoiden organisointi</p> <ul style="list-style-type: none"> - tehostetaan työnantajien ja työnhakijoiden kohtaamista <p>Iisalmelaisten yritysten ja järjestöjen ns. piilotyöpaikkojen etsiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - kehitetään yhteistyötä ja selvitetään uusien, joustavien työelämään siirtymistä tukevien mallien luomisen ja käytön vaihtoehtoja <p>Rekryointipalvelut iisalmelaisiin yrityksiin alle 30-v osalta</p> <p>Nuorten kesätyöllistämisen kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - selvitetään käytännön toteuttaminen nuorten kesätyötoiminnan siirtyessä työllisyyspalvelujen palvelualueelle (mm. työntekijän sijoittuminen hakuajaksi, tiedottaminen, viestintä, kasvatuksellisuus) - kehitetään uusia kesätyömahdollisuuksia esim. kesätyöpaikka stipendinä <p>Twist-kesätyötoiminnan laajentaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - lisätään nuorten ja ryhmien määrää <p>Nuorten kesätyöllistäminen kaupungin eri palvelukeskuksiin</p> <ul style="list-style-type: none"> - työllistetään nuoria eri tehtäviin kesällä 	<p>Jatkuvaa</p> <p>Jatkuvaa</p>	<p>Sis. hankebudjettiin</p> <p>Siirretty TA2016 50 000 e vapltk:n talousarvioon.</p> <p>Sisältyy normaaliin toimintaan</p>	<p>Työllisyysasiantuntija</p> <p>Työllisyysasiantuntija</p> <p>Työllisyysasiantuntija TE-palvelut Nuoret Duuniin 2017 -hanke</p> <p>Työllisyysasiantuntija TE-palvelut Nuoret Duuniin 2017 –hanke</p> <p>Nuoret Duuniin 2017 –hanke</p> <p>Työllisyysasiantuntija Nuoret Duuniin 2017-hanke</p> <p>Johtava nuoriso-ohjaaja</p> <p>Työllisyysasiantuntija, palvelukeskusten esimiehet</p>
<p>Työpajatoiminnan kehittäminen ja vaikuttavuuden parantaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - kehitetään käytäntöjä pajoille ohjautumiseen ja jatkokoulujen luomiseen 	<p>Jatkuvaa</p>	<p>Hankerahoitus ja Iisalmen kaupungin rahoitus</p>	<p>Ylä-Savon TOIMI-säätiö Iisalmen Nuorison Tuki ry</p>

<ul style="list-style-type: none"> - uudet toimintamuodot - kehitetään pajajakson päättävien seurantalajärjestelmää ja laadullisia mittareita - Starttivalmennuksen juurruttaminen pajatoimintaan 			
--	--	--	--

Tavoite 2: Yhteistyö nivelvaiheissa on toimivaa

Toimenpide	Aika- taulu	Eurot	Vastuu- taho
Lukiokymppi <ul style="list-style-type: none"> - tarjotaan vaihtoehtona nuorille, joiden keskiarvo ei riitä lukioon, mutta lukiokoulutus kiinnostaa 	Jatkuvaa	Ei kustannusvaikutuksia, toteutetaan olemassa olevilla resursseilla	Sivistystoimenjohtaja ja lyseon rehtori Perusopetuksen oppilaanohjaajat
Etsivä nuorisotyö <ul style="list-style-type: none"> - kehitetään ja kohdennetaan etsivää nuorisotyötä ja nuorten palveluita yhteistyössä eri toimijoiden kanssa - kehitetään vaikuttavuuden arviointia 	2016	Kaupungin ostopalvelumääräraha 18 000 e ja OKM:n rahoitus sekä INTRYn oma rahoitus	Johtava nuoriso-ohjaaja Lisalmen Nuorison Tuki ry INTRY/ toiminnanjohtaja
Katusovittelu <ul style="list-style-type: none"> - selvitetään katusovittelun käynnistämistä koko Ylä-Savossa 	2016		INTRY/ toiminnanjohtaja
Tiedonsiirtojärjestelmän kehittäminen peruskoulusta toisen asteen oppilaitoksiin siirtyvistä <ul style="list-style-type: none"> - kehitetään siirtymään liittyvää toimintaa (tiedonsiirtopalaverit, lomakkeet ym.) uusiin säädöksiin soveltuvaksi. 	Jatkuvaa	Sisältyy normaaliin toimintaan	Sivistystoimenjohtaja Rehtorit ja opinto-ohjaajat
AMIS-kioskitoiminta ja lukiotoiminnan esittelyä <ul style="list-style-type: none"> - syvennetään toisen asteen koulutusvaihtoehtojen esittelyä yläkoululaisille 	Jatkuvaa	Sisältyy normaaliin toimintaan	Yläkoulun oppilaanohjaajat ja toisen asteen opinto-ohjaajat
Eroavan/ keskeyttävän ja opintoihin saapumattoman opiskelijan jatko-suunnitelman laatiminen <ul style="list-style-type: none"> - lisätään etsivien nuorisotyöntekijöiden käyntejä oppilaitoksissa - kehitetään jälkikontrollia (opiskelupaikan vastaanottaminen, keskeyttäminen) 	Jatkuvaa	Sisältyy normaaliin toimintaan	Toisen asteen oppilaitokset/ opinto-ohjaajat ja kuraattorit
Tehostettu nivelvaiheohjaus <ul style="list-style-type: none"> - toimintamuotoina Kasikurkistus, AMIS-kioski, 9TEHO, räätälöidyt TET-jaksot 	Jatkuvaa	Perustyötä, ei erilliskustannuksia	peruskoulu/oppilaanohjaaja; YSAO/opinto-ohjaaja

MAHIS-opso -hanke <ul style="list-style-type: none"> - tutkitaan kahden tutkinnon opiskelijoiden mahdollisuudet oppisopimuksen solmimiseen (valtakunnallinen pilotti-hanke) 	2016 -	OKM:n hankerahoitus	YSAO/oppisopimusjohtaja, hankepäällikkö
Ammatilliseen koulutukseen valmistava koulutus (VALMA) <ul style="list-style-type: none"> - laajennetaan yhteistyötä etenkin JOPO-oppilaiden ja muiden erityistä huomioita vaativien oppilaiden osalta - aloitetaan opettajavaihto (OPE-TET) mahdollisuutena tutustua toisen asteen perusopetuksen toimintaan 	Jatkuvaa	Sisältyy normaaliin toimintaan	YSAO/ ohjausosaamisen koulutus päällikkö ja VALMA-koulutusvastaava Perusopetuksen rehtori
Nuorten osallistuminen nuorisotakuun toteuttamiseen <ul style="list-style-type: none"> - järjestetään yhteisiä nuorten ja päättäjien keskustelutilaisuuksia - kuullaan nuoria päätöksenteossa 			Palvelukeskusten päälliköt, nuorisoneuvosto INN ja vastuuhjaaja
Ylä-Savon lukioiden LYYTI-hanke <ul style="list-style-type: none"> - edistetään lukiolaisten työelämävalmiuksia ja tuetaan oman koulutuspolun löytämistä - kehitetään uusia opetusmenetelmiä kouluviihtyvyyden lisäämiseksi 	2016-2017	ESR-rahoitus	Ylä-Savon lukiot (Lisalmi, Kiuruvesi, Pielavesi, Sonkajärvi, Vieremä) /hankekoordinaattori, työelämävastaavat
Tehotutustumispäivä oppilaitoksiin <ul style="list-style-type: none"> - tavoitteena vahvistaa koulutusalan valintaa ja näin ehkäistä mm. virhevalintoja ja koulutuksen keskeyttämistä sekä helpottaa siirtymistä perusasteelta toiselle asteelle 	Jatkuvaa	Sisältyy normaaliin toimintaan	Perusasteen ja toisen asteen oppilaitokset/opinto-ohjaajat
Toisen asteen MAHIS-yhteistyöverkosto <ul style="list-style-type: none"> - opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa kahden tutkinnon opintoja ja siirtyä joustavasti tutkinnosta toiseen 	Jatkuvaa	Sisältyy normaaliin toimintaan	Toisen asteen oppilaitokset/MAHIS-opinto-ohjaaja ja toisen asteen opinto-ohjaajat

Tavoite 3: Nuorille suunnatut palvelut ovat kaikkien tiedossa

Toimenpide	Aika- taulu	Eurot	Vastuutaho
<p>Ylä-Savon Ohjaamotoiminnan kehittäminen ja mallintaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - matalankynnyksen toimintamallin kokeilu ja luominen, selvitetään tila-asia - selvitetään jatkomahdollisuus ja toiminnan vakiinnuttaminen hankerahoituksen päättyessä 3/17 - selvitetään lisäresursointi toiminnan ylläpitoon/ toisen työntekijän palkkaushenkilöiden mahdollisuus 	2016-2017	Selvitetään jatkohankemahdollisuutta ja rahoitusmuotoja	YSAO ja vapaa-aikapalvelukeskus Monialainen työryhmä
<p>Sähköinen palvelukartta</p> <ul style="list-style-type: none"> - selvitetään sähköisen palvelukartan toimivuus mm. ajan tasalle päivitys ja eri kielille kääntäminen 	Jatkuvaa		Monialainen työryhmä
<p>Koulusosionomitoiminnan (tsemppari) vakiinnuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - tiivistetään yhteistyötä vapaa-aikapalveluiden kanssa etenkin koulusosionomin tehtävänkuvan ja kesätyöajan suhteen 	2016		Sivistystoimenjohtaja Vapaa-aikajohtaja
<p>Nuorisotyön kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - kehitetään edelleen nuorille suunnattua ryhmä- ja tilatoimintaa sekä tapahtumia huomioiden nuorten toiveet, tarpeet ja käyttäytymisen muuttuminen -> kokeilukulttuurin lisääminen, yhteistyön lisääminen eri tahojen kanssa - jalkaudutaan entistä enemmän nuorten luo kouluille ja kirjastoon - kehitetään ja kokeillaan uusia toimintoja esim. hankerahoin / nuorten hyvinvointi - selvitetään vaihtoehtoja koulunuorisotyön toteuttamiseen - laajennetaan koulun ja vapaa-aikapalveluiden yhteistyömahdollisuuksia mm. oppilaskunnan kahviossa 	Jatkuvaa	Osin TA-varoin Osin hankerahoituksella Osin testamenttivaroin	Vapaa-aikajohtaja ja johtava nuoriso-ohjaaja
<p>Nuorten tukihenkilötoiminnan organisointi</p> <ul style="list-style-type: none"> - koulutetaan vapaaehtoisia tukihenkilöitä ja välitetään heitä yhteistyössä koulujen kanssa niille nuorille, jotka kaipaavat tukea arjessa selviytymiseen - koordinoidaan ja ylläpidetään tukihenkilötoimintaa 	jatkuvaa		Lisalmen Nuorison Tuki ry INTRY/etsivä nuorisotyö, Nuorten Palvelu ry

<p>Asumisen tukeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - kehitetään asumisen ohjauspalveluita Jarrenpihan asunnoissa 	2016-2017	Sisältyy normaaliin toimintaan	Iisalmen Nuorison Tuki ry INTRY/ toiminnanjohtaja
<p>Harrastustoiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> - kehitetään harrastusmahdollisuuksista tiedottamista yhteistyössä järjestöjen kanssa (mm. harrastehaku, Savon nuorisotiedotusportaali Po1nt) - painotetaan liikunta- ja nuorisojärjestöjen avustuksissa laatutekijöinä syrjäytymisen ehkäisyä ja päihteettömyyttä - lisätään perusopetuksessa yhteistyötä vapaa-aikapalveluiden kanssa ja kehitetään välitunti- ja vapaa-ajan toimintoja / Sporttari - Liikkuva Koulu - haastetaan järjestöjä tarjoamaan mahdollisuuksia esim. teemaviikkojen tai ilmaisten eri lajeihin ja liikuntaharrastuksiin tutustumiskertojen muodossa - kehitetään perheliikuntaa lasten ja nuorten liikuntamyönteisyyden edistämiseksi - pidetään koulun kerhotoiminta entisellä tasolla avustusten poistumisesta huolimatta 	2014-2015	Sisältyy normaaliin toimintaan selvitetetään hankemahdollisuudet	<p>Vapaa-aikajohtaja Kulttuuritoimenjohtaja Liikunta- ja nuorisojärjestöt</p> <p>Koulut</p>
<p>NAO Nuorten aikuisten osaamisohjelma (20-29 –v ilman toisen asteen koulutusta olevien nuorten kouluttamiseen tähtäävä ohjelma)</p> <ul style="list-style-type: none"> - otetaan vuonna 2016 ohjelmaan viimeiset opiskelijat ja saatetaan heidän opintonsa loppuun viim. vuoden 2018 aikana 	2013-2016	OKM:n rahoittama ohjelma oppilaitokset hakevat vuosittain rahoitusta hakevaan ja tukevaan toimintaan sekä koulutuksen järjestämiseen	Ylä-Savon Ammattiopisto/ Savon ammatti- ja aikuisopisto
<p>Psyykkaritoiminnan laajentaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - selvitetään toiminnan laajentamista kaikkiin perusopetuksen oppilaitoksiin 		Ylä-Savon SOTE-alueen kunnat	Ylä-Savon SOTE/ perhekus- kuspäällikkö
<p>Ylä-Savon alueen monialaisten työryhmien yhteistyön käynnistäminen</p>	2016	ei kustannusvaikutuksia	Monialaisen työryhmän pj ja siht.

7 Liitteet / linkit

Liite 1: Iisalmen monialaisen työryhmän kokoonpano

Liite 2: Raportointipohja

Nuorisotakuu

<http://www.nuorisotakuu.fi>

Nuorisolaki

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>

Pohjois-Savon nuorisotakuun toimeenpanosuunnitelma

http://ely-pohjois-savo.mailpv.net/archive/file/c3c11a2ff911825edf10cd47840ea616/nuorisotakuu_pohjois-savon_ely_suosittaa.pdf

HYVIS 2012-2015 Ylä-Savon yhteistoiminta-alueen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

<http://iisalmi.fi/loader.aspx?id=5618b4e5-62cb-4182-be00-44ff1a625abc> ??? PÄIVITYS

Sähköinen hyvinvointikertomus

<http://164.215.37.52/ci/> (huom. tarvitaan käyttäjätunnus ja salasana)

Opetus- ja kulttuuriministeriö

www.minedu.fi

www.te-palvelut.fi

www.sosiaaliportti.fi

Sosiaali- ja terveysministeriö

www.stm.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö

www.tem.fi

Liite 1: Lisalmen nuorten palvelu- ja ohjausverkoston eli monialaisen työryhmän kokoonpano

	Nimi ja tehtävä sekä yht.tiedot	Varajäsen
Vapaa-aikapalvelut/ nuorisopalvelut	Pekka Partanen, vapaa-aikajohtaja työryhmän puheenjohtaja	Tarja Immonen, johtava nuoriso-ohjaaja työryhmän sihteeri
Koulutoimi	Kirsi-Tiina Ikonen, sivistystoimenjohtaja	Minna Taipale, rehtori
Varhaiskasvatus	Sinikka Hyvärinen, päivähoiton johtaja	Annamari Kurtelius, kiertävä erityislastentar- haopettaja
Sosiaalityö	Anne Roponen, vastaava kuraattori	Outi Heusala, aikuissosiaalityön esimies
Poliisi	Timo Halonen, vanhempi rikoskonstaapeli	Veli Pallonen, rikoskomisario
Terveydenhuolto	Hanna-Maija Huovinen, vs.osastonhoitaja	Sari Saastamoinen, opiskelijaterveydenhoitaja
TE-hallinto	Anne Partanen, asiantuntija, nuoret, TE-palvelujen nuorisotakuukoordinaattori	Raija Mäkitörmä, psykologi
Yrityselämä	Harri Piipponen, lisalmen Yrittäjät varapj.	Kirsi Niva, lisalmen Yrittäjät pj
lisalmen lyseo	Pasi Tolonen, rehtori	Tiina Mustonen, opinto-ohjaaja
Ylä-Savon Ammattiopisto	Riitta Laamanen, koulutuspäällikkö	Kirsi Pulkkinen, koulutusjohtaja
lisalmen seurakunta	Jouni Vuorijärvi, johtava nuorisotyönohjaaja	Satu Krogerus, nuorisotyönohjaaja
lisalmen Nuorison Tuki ry	Petri Karhu, toiminnanjohtaja	Jouni Vuorijärvi, puheenjohtaja
Etsivä nuorisotyö	Anni Kurki, etsivä nuorisotyöntekijä	Minna Lappalainen, etsivä nuorisotyöntekijä
Toimi-säätiö	Hanna-Leena Tela, hankepäällikkö	Teija Itkonen-Brilli, valmennuspäällikkö
Savonia ammattikorkeakoulu, lisalmen kampus	Kerttu Rönkkö; opinto-ohjaaja	Tapio Leskinen; koulutus- ja kehittämispäällik- kö
Savon Ammatti- ja Aikuisopis- to, lisalmen kampus	Anne Ålander, opettaja, opinto-ohjaaja	Kaija Rautaparta-Pennanen, opettaja,
Ylä-Savon Ohjaamo -hanke	Piia Savolainen, hankesuunnittelija	